

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 De comparatione gratiæ gratum facientis, & gratis datæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

AD QVARTVM dicendum, qd sapientia & scientia no computantur inter gratias gratis datas, secundu quod enumerantur inter dona Spiritus sancti, prout scilicet mens hominis est bene mobilis per Spiritu sanctum ad ea, qua sunt sapientie & scientia: sic enim sunt dona Spiritus sancti, ut supra dictum est. Sed computatur inter gratias gratis datas, secundu quod importat quandam abundantiam scientie & sapientie, ut homo possit non solum in seipso recte sapere de diuinis, sed etiam alios instruere, & contradicentes reuincere. Et ideo inter gratias gratis datas significatur primo sermo sapientie, & sermo scientie: quia ut * Augustinus dicit 14. de Trinitate, aliud est scire tantummodo quid homo credere debeat propter adipiscendam vitam beatam, aliud est scire quem admodum hoc ipsum & pijs optineatur, & contra impios defendatur.

ARTICVLVS V.

Vtrum gratia gratis data sit dignior quam gratia gratum faciens.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod gratia gratis data sit dignior quam gratia gratum faciens. Bonum enim gentis est melius, quam bonum vnius, ut * Philosophus dicit in 1. Ethic. sed gratia gratum faciens ordinatur solum ad bonum vnius hominis, gratia autem gratis data ordinatur ad bonum coerotius Ecclesie, ut supra dictum est, ergo gratia gratis data est dignior, q gratia gratum faciens. ¶ 2 Pra. Maior virtus est, quod aliquid possit agere in aliud, quam quod solum in seipso perficiatur: sicut maior est claritas corporis, quod potest etiam alia corpora illuminare, quam eius quod ita in se licet, quod alia illuminare non potest. Propter quod etiam * Philosophus dicit in 5. Ethicorum, q iustitia est preclarissima virtutum, per quam homo recte se habet etiam ad alios: sed per gratia gratum facientem homo perficitur in seipso, per gratiam autem gratis datam homo operatur ad perfectionem alioru, ergo gratia gratis data est dignior, quam gratia gratum faciens.

¶ 3 Pra. Id quod est proprium meliorum, dignius est quam id quod est commune omnium, sicut ratiocinari, quod est proprium hominis, dignius est, quam sentire, quod est commune omnibus animalibus: sed gratia gratum faciens est cois omnibus mebris Ecclesie, gratia autem gratis data est propriu donum dignorum membrorum Ecclesie. ergo gra gratis data est dignior quam gratia gratum faciens. SED CONTRA est, quod Apost. 1. ad Corint. 12. enumeratis gratijs gratis datis, subdit, Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. Et sicut per subsequentia patet, loquitur de charitate, qua pertinet ad gratiam gratum facientem. ergo gratia gratu faciens excellentior est quam gratia gratis data. RESPON. Dicendum, q unaquaque virtus tanto excellentior est, quanto ad altius bonum ordinatur. Semper autem finis potior est his, qua sunt ad finem: gratia enim gratum faciens ordinat hominem immediate ad coniunctionem ultimi finis: gratia autem gratis data ordinat hominem ad quadam preparatoria finis vltimi: sicut per prophetiam & miracula, & alia huiusmodi, homines inducuntur ad hoc, q ultimo fini coniungantur. Et ideo gratia gratum faciens est multo excellentior, quam gra gratis data.

A AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut * Philosophus dicit in 12. Met. Bonum multitudinis, sicut exercitus, est duplex. Vnum quidem quod est in ipsa multitudine, puta, ordo exercitus: aliud autem est quod est separatim a multitudine, sicut bonu ducis. Et hoc melius est: quia ad hoc etiam illud aliud ordinatur. Gratia autem gratis data ordinatur ad bonum commune Ecclesie, quod est ordo ecclesiasticus: sed gratia gratum faciens ordinatur ad bonum commune separatim, quod est ipse Deus. Et ideo gratia gratum faciens est nobilior.

B AD SECVDVM dicendum, q si gratia gratis data posset hoc agere in altero quod homo per gratia gratum facientem consequitur, sequeretur q gratia gratis data esset nobilior: sicut excellentior est claritas solis illuminantis, q corporis illuminari. Sed per gratiam gratis datam homo non potest causare in alio coniunctionem ad Deum, quam ipse habet per gratiam gratum facientem, sed causat quaedam dispositiones ad hoc. Et ideo non oportet, q gratia gratis data sit excellentior: sicut nec in igne calor manifestatiuus speciei eius per quam agit ad inducendum calorem in alia, est nobilior quam forma substantialis ipsius.

H AD TERTIVM dicendum, q sentire ordinatur ad ratiocinari sicut ad finem, & ideo ratiocinari est nobilius. Hic autem est e conuerso: quia id quod est proprium, ordinatur ad id, quod est commune sicut ad finem: unde non est simile.

QVAESTIO CXII.

De causa gratie, in quinque articulos diuisa.

DE INDE considerandu est de causa gratie.

ET circa hoc quaruntur quinque.

¶ Primo, Vtrum solus Deus sit causa efficiens gratie.

D ¶ Secundo, vtrum requiratur aliqua dispositio ad gram ex parte recipientis ipsam per actum liberi arbitrij.

¶ Tertio, Vtrum talis dispositio possit esse necessitas ad gratia.

¶ Quarto, vtrum gratia sit equalis in omnibus.

¶ Quinto, vtrum aliquis possit scire se habere gratiam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum solus Deus sit causa gratie.

A AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod non solus Deus sit causa gratie. Dicitur enim Ioan. 1. Gratia & veritas per Iesum Christum facta est: sed in nomine Iesu Christi intelligitur non solum natura diuina assumens, sed etiam natura creata assumpta. ergo aliqua creatura potest esse causa gratie.

¶ 2 Pra. Ista differentia ponitur inter sacramenta noue legis & veteris, quod sacramenta noua le-

Prima Secunda S. Tho.

Tex. 52. 10. 3.

¶ Super Quaestio 112. Articulum primum.

I N articulo primo questionis centesime duodecime dubium occurrit, quoniam in prima parte questionis 45. artic. 4. diffinitum est, quod nulla creatura potest creare sine principaliter, siue instrumentaliter: nunc autem dicitur, quod aliqua res creata potest instrumentaliter causare gratiam, quod est creare, cum gratia non educatur de potentia subiecti.

¶ Ad hoc dicitur, negando q gratia proprie creatur, quia ut in prima parte questionis 45. articuli 4. dictum fuit, creati est proprie substantium: gratia autem licet non educatur de potentia subiecti, sicut nec anima intellectum, differt ab eain hoc, q non subsistit sicut anima: & ideo, ut paulo ante in questione 110. artic. 2. ad 3. dictum est, non proprie fit, & consequenter nec creatur, sed dicitur creati, quia non educitur de potentia subiecti, nec datur ex meritis proprie, n. ho-

Supr. q. 106. ar. 7. cor. & 3. q. 62. ar. 1. cor. & ad 7. & 1. di. 16. ar. 4. & 4. di. 14. q. 2. ar. 2. & ultra. q. 7. ar. 3. & Eph. 2. 16. 3.

KK mo